

**ПАРТНЕРСТВО
ЗА СИЛЬНУ УКРАЇНУ**

Електронна Республіка
громадська організація

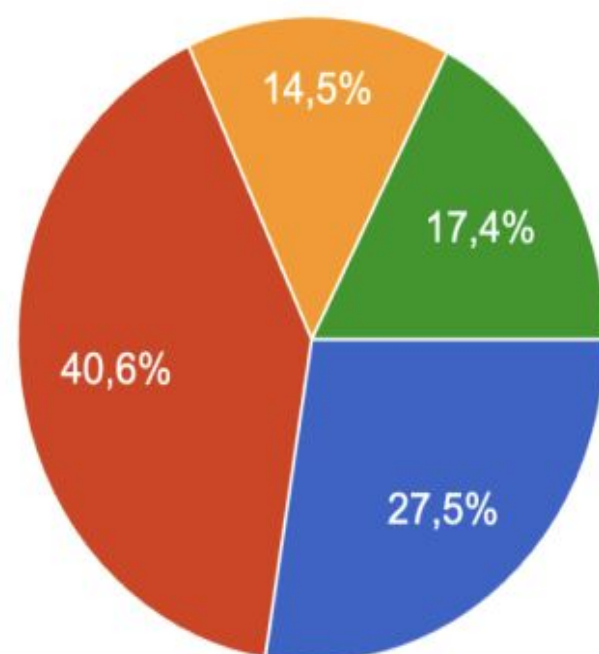
**Важливість нормативно-правових документів у
роботі органів місцевого самоврядування за
напрямком розвиток підприємництва**

ОЛЕНА ХОМЕНКО координаторка напряму з економічного розвитку громад та діяльності ОМС

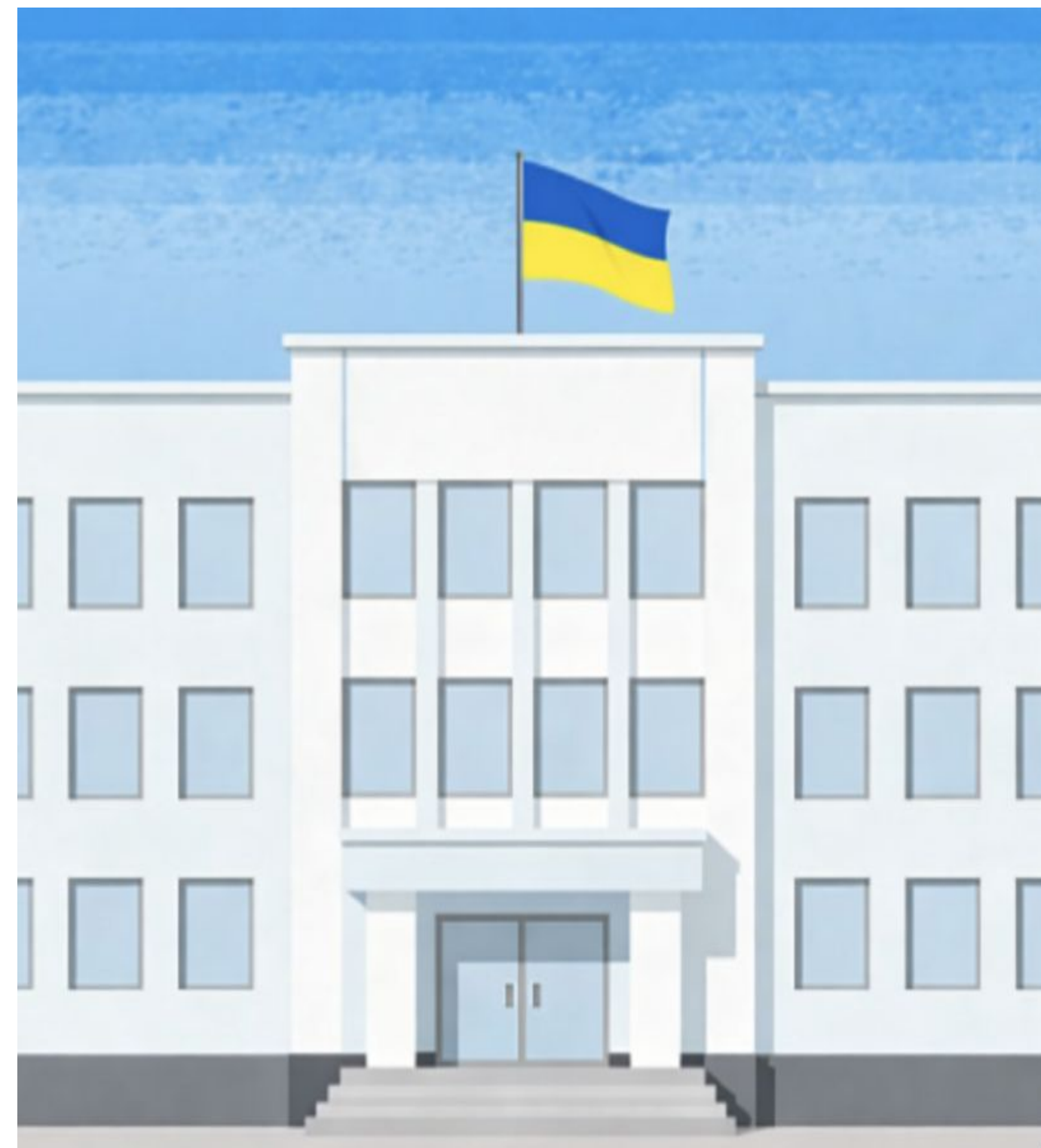
Органи місцевого самоврядування є найближчою до громади владою та ключовими інституціями у формуванні сприятливого середовища для розвитку підприємництва.

Чи є в громаді документи щодо роботи з бізнесом (програми, плани, стратегія)?

69 відповідей

- Так, затверджена програма підтримки/розвитку бізнесу
- Так, передбачено в стратегії розвитку громади
- Є окремі плани/заходи, але без окремого документа
- Ні, таких документів немає

РОЛЬ НОРМАТИВНО - ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ

Правова визначеність

Рішення місцевих рад ґрунтуються на чинному законодавстві та встановлюють чіткі «правила гри» для підприємців і влади.

Прозорість

Нормативні акти забезпечують відкритість процесів ухвалення рішень і зменшують корупційні ризики.

Системність

Документи узгоджують місцеві програми з державними та міжнародними НПА, інтегруючи громаду у ширші економічні процеси.

Відповідальність

Нормативна база визначає механізми контролю та звітності перед громадою.

Інституційна сталість

Закріплюють довгострокові програми та політики незалежно від зміни посадових осіб.

КЛЮЧОВІ ЗНАЧЕННЯ НОРМАТИВНО - ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ

Нормативно-правові документи — це офіційні письмові акти, прийняті уповноваженими органами державної влади чи місцевого самоврядування, які встановлюють, змінюють або скасовують правові норми.

Юридична сила

Обов'язковість виконання для всіх суб'єктів, на яких поширюється дія документа.

Формальна визначеність

Чітко встановлена форма, структура та спосіб оприлюднення.

Загальність

Регулюють типові суспільні відносини, а не окремі випадки.

Компетентний орган

Приймаються лише тими інституціями, яким законом надано відповідні повноваження.

Нормативно-правові документи — це не просто «папери», а інструменти управління, які визначають правила, межі та можливості для розвитку підприємництва на місцевому рівні.

Без них бізнес діє в умовах невизначеності, а влада — без чітких повноважень і механізмів підзвітності.

ПОМИЛКИ У БІЗНЕСІ ЧЕРЕЗ ВІДСУТНІСТЬ АБО НЕ ЗНАННЯ НПА

Кав'ярня в пам'ятці архітектури

Заклад відкрили в історичній будівлі без дозволу Міністерства культури. Перепланування та встановлення витяжок виявилися незаконними — кав'ярню змусили закрити.

Літній майданчик без погодження

Заклади неодноразово закривали через відсутність погодження з управлінням охорони історичного середовища. Обмеження просто не були відомі підприємцям.

Пропущений дедлайн на грант

Підприємець подав заявку на грант, не знаючи, що термін подачі закінчився напередодні. Нормативний документ не був вчасно доведений до відома бізнесу.

Штраф за рекламний банер

Підприємець встановив банер, не знаючи про нові правила благоустрою. Результат — штраф і зобов'язання демонтувати конструкцію за власний рахунок.

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ НПА ДЛЯ ПІДПРИЄМЦІВ

Доступність інформації

Підприємці швидко отримують актуальні дані про нові правила, умови підтримки та зміни в законодавстві — без зайвих витрат часу.

Прозорість процесів

Відкриті нормативні акти суттєво зменшують корупційні ризики — умови відомі всім учасникам заздалегідь.

Залучення бізнесу

Консультації та громадські слухання дозволяють підприємцям впливати на зміст програм, що безпосередньо їх стосуються.

Підвищення довіри до влади

Відкритість і послідовність влади стимулюють місцеві та зовнішні інвестиції, формуючи репутацію надійного партнера.

Вправа «Документ у дії: Кав'ярня Івана»

«Іван мріяв модернізувати свою кав'ярню. Він довго виношував цю ідею, писав бізнес-план, але все не наважувався розпочати. Та якось на риболовлі один знайомий депутат сказав, що місцева рада планує ухвалити програму підтримки малого бізнесу. Іван зрозумів — час настав!»

1 ЗАЛУЧЕННЯ БІЗНЕСУ

2 ДОСТУПНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ

3 ПРОЗОРИСТЬ ПРОЦЕСІВ

4 ДОВІРА ДО ВЛАДИ

КОМУНІКАЦІЯ ВЛАДИ ТА БІЗНЕС-СПІЛЬНОТИ

Іван заходить на сайт місцевої ради і бачить оголошення:

Оголошення

Шановні підприємці та представники громади! Розпочинається обговорення проєкту «Програми підтримки малого бізнесу». Мета — врахувати пропозиції від бізнес-спільноти для формування ефективних механізмів допомоги підприємцям.

Запрошуємо всіх зацікавлених долучитися до дискусії та висловити свої ідеї.

Дата: 15.05.2025 | Формат: «бізнес-кава»

👉 Разом створимо програму, яка реально працюватиме!

Залучення бізнесу до ухвалення рішень

Іван бере участь у зустрічі і пропонує додати до програми фінансування для креативних бізнесів — зокрема, для кав'ярень із культурними заходами. Його пропозицію враховують!

✓ Результат

Програму розроблено з урахуванням реальних потреб підприємців. Іван бачить у ній «свій» пункт — і це надихає його рухатися далі. Він уважно стежить за новинами ради.

💡 Ключове значення

Залучення бізнесу до ухвалення рішень — консультації та громадські слухання перетворюють нормативні документи з формальності на реальний інструмент підтримки.

Доступність інформації

Програму ухвалено та опубліковано на сайті ради.

Іван готує всі необхідні документи та бізнес-план, щоб бути готовим подати заявку відразу після старту програми.

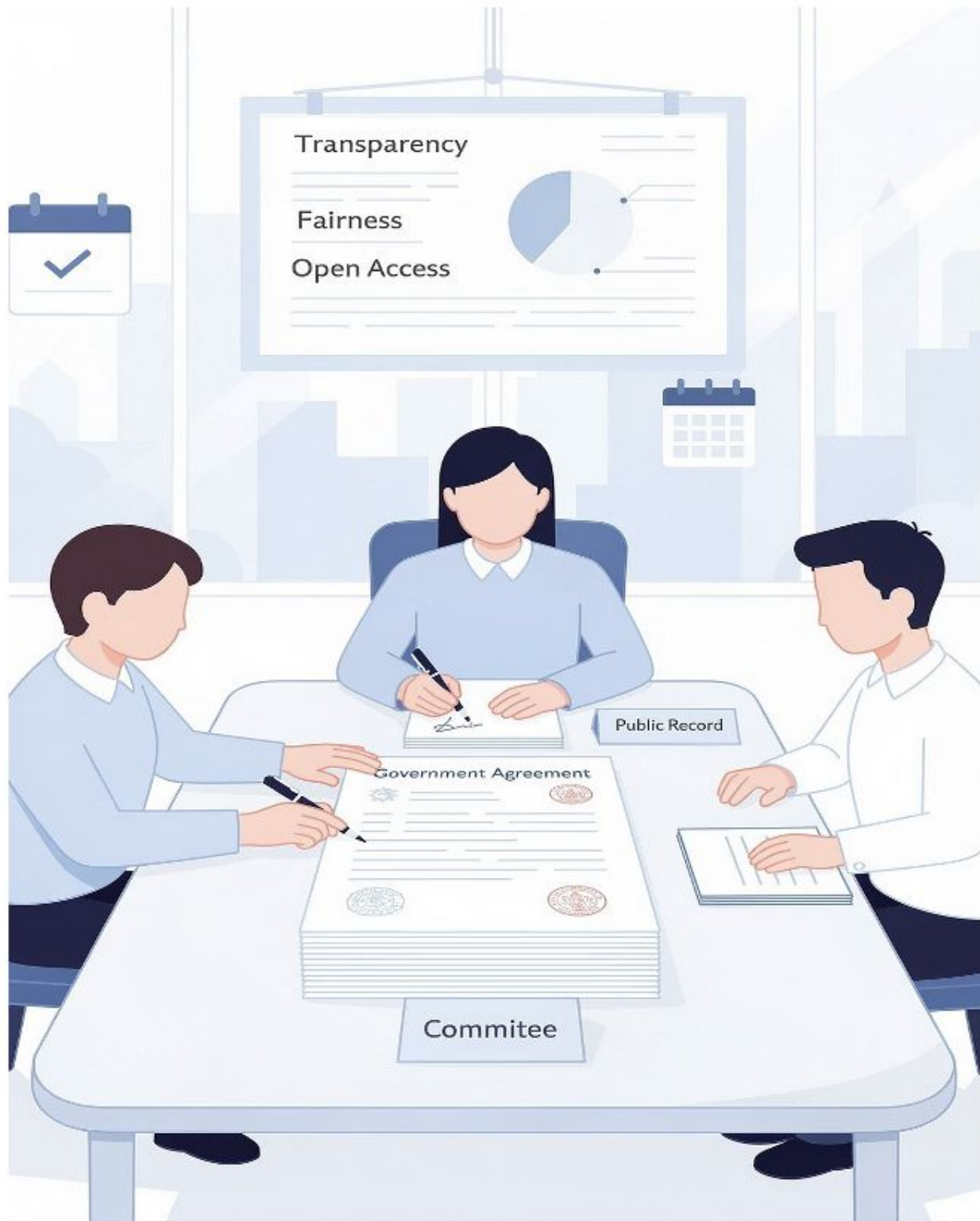
Чому це важливо?

Вчасне та зрозуміле інформування — це різниця між підприємцем, який скористався можливістю, і тим, хто дізнався «надто пізно».

Інформація опублікована одразу після ухвалення

Доступна в простому, зрозумілому форматі

Підприємець може діяти самостійно без зайвих візитів до чиновників

Прозорість процесів

Що бачить Іван?

Коли подає заявку на отримання гранту, що всі умови та критерії відбору опубліковані відкрито. Жодних «підкилимних домовленостей» — лише чіткі правила, рівні для всіх учасників.

Що це дає?

Іван впевнений: рішення буде чесним. Він вкладає зусилля у якісну заявку, а не у пошук «потрібних знайомств».

Ключове значення

Прозорість процесів — відкриті правила знижують корупційні ризики та підвищують довіру підприємців до місцевої влади.

Підвищення довіри до влади

Іван модернізує свою кав'ярню і його успіх потрапляє до офіційного звіту про виконання програми, опублікованого на сайті громади.

Інвестор з іншого міста читає прозоре положення про підтримку бізнесу та знайомиться зі звітами про результати. Він бачить: правила зрозумілі, влада відкрита, бізнес зростає.

- ☐ Це переконує його вкласти кошти у відкриття виробництва саме в цій громаді.

✍ Щасливий Іван пише пост у Facebook:

«Моя кава тепер не лише бадьорить, а й приваблює інвесторів» ☕

Важливо!

Відкритість і прозорість одного документа запустили ланцюжок подій, який привів до реальних інвестицій у громаду.

ЧЕК-ЛИСТ “ДОКУМЕНТИ ДЛЯ БІЗНЕСУ”

1

Доступність інформації

- Чи є зрозумілі інструкції для підприємців?
- Чи можна знайти їх онлайн у простому форматі (інфографіка, покрокові гіді)?

2

Прозорість процесів

- Чи публікуються правила конкурсів та тендерів відкрито?
- Чи доступні результати для всіх учасників?

3

Залучення бізнесу

- Чи проводяться консультації з підприємцями перед ухваленням рішень?
- Чи є можливість для бізнесу висловити пропозиції (слухання, опитування)?

4

Підвищення довіри

- Чи звітує влада перед громадою про виконання програм?
- Чи є приклади відкритої комунікації, що стимулюють інвестиції?

☐ В умовах війни комунікація між владою та громадою стає критично важливою. Люди очікують швидкої, достовірної та зрозумілої інформації — особливо щодо рішень, які впливають на їхню безпеку, економічну діяльність та соціальну підтримку.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ОМС

Комбінувати канали

Поєднувати онлайн та офлайн методи, щоб охопити всі групи населення — від активних інтернет-користувачів до людей, які не мають доступу до мережі.

Оперативність і достовірність

Публікувати рішення одразу після ухвалення.

Краще короткий пост відразу — ніж детальна стаття через тиждень.

Адаптувати подачу

Різні групи населення сприймають інформацію по-різному. Використовуйте інфографіку, прості мови, відео-роз'яснення залежно від аудиторії.

Акцент на підтримці бізнесу

Підприємництво — основа економічної стійкості громади.

Прозора комунікація щодо програм підтримки — це сигнал: «Ми тут, ми працюємо, ми підтримуємо».

Чи варто затверджувати програму, якщо в громаді немає вільних коштів?

✗ Аргументи «проти»

- Документ без фінансування — це порожня декларація
- Витрачаємо час і ресурси на розробку без результату
- Підприємці отримують надії, які не справджуються
- Краще зосередитись на нагальних потребах громади

✓ Аргументи «за»

- Навіть без фінансів можна передбачити нематеріальну підтримку: консультації, навчання, інформаційні кампанії
- Документ створює платформу для взаємодії з підприємцями
- Дозволяє врахувати потреби бізнесу і підготуватись до появи ресурсів
- Відкриває двері до грантів та міжнародного фінансування

МОТИВАЦІЙНА П'ЯТІРКА ФАКТІВ

1

Документ як перепустка до грошей

Громади з ухваленими програмами підтримки бізнесу змогли отримати гранти від міжнародних донорів. Без програми їхні заявки навіть не розглядалися.

2

Сигнал довіри для інвесторів

Європейські партнери оцінюють наявність стратегічних програм як доказ системного мислення. У Харківській області програма підтримки мікробізнесу стала сигналом готовності для донорів.

3

Гнучкість у кризових умовах

Лановецька громада на Тернопільщині розробила програму у 2023 році без коштів. Коли у 2024 році з'явилося фінансування, програму активували одразу — без бюрократичних затримок.

4

Страховка від хаосу

У громадах із затвердженими програмами бізнес відчувається стабільніше. Навіть зміна керівництва не зупиняє процесів — правила визначені й закріплені.

5

Міжнародний досвід

У Польщі та Латвії місцеві програми ухвалювалися до появи фінансування — і саме це дозволяло громадам швидко отримувати кошти з фондів ЄС, коли вони ставали доступними.

Програму затверджувати варто

Це як запалити маяк у темряві: він показує напрямок, дає бізнесу надію, притягує інвесторів і донорів та доводить, що громада не здається — а готується до майбутнього прориву!

💡 Показує напрямок

Бізнес розуміє, куди рухається громада й чого очікувати від влади.

👉 Притягує ресурси

Донори та інвестори шукають партнерів зі стратегічним баченням — програма є таким доказом.

⚡ Готовий інструмент

При появі коштів — програма вже готова до запуску. Жодних додаткових погоджень і втрати часу.

